УДК 657.01:631.162

Ткаченко О.С.
кандидат економічних наук,
викладач кафедри обліку, аудиту та
управління фінансово-економічною безпекою
Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету

УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК МЕТОД ЕКОНОМІЧНОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Стаття присвячена дослідженню удосконалення бухгалтерського обліку як методу економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств. Розкриваються завдання економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств. Розраховується економічна ефективність впровадження автоматизованих систем бухгалтерського обліку для сільськогосподарських підприємств.

Ключові слова: сільськогосподарські підприємства, економічне оздоровлення, бухгалтерський облік, удосконалення, механізм, облікова інформація, економічна ефективність.

Ткаченко А.С. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА КАК МЕТОД ЭКОНОМИЧЕСКОГО ОЗДОРОВЛЕНИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Статья посвящена исследованию совершенствования бухгалтерского учета как метода экономического оздоровления сельскохозяйственных предприятий. Раскрываются задачи экономического оздоровления сельскохозяйственных предприятий. Рассчитывается экономическая эффективность внедрения автоматизированных систем бухгалтерского учета для сельскохозяйственных предприятий.

Ключевые слова: сельскохозяйственные предприятия, экономическое оздоровление, бухгалтерский учет, усовершенствование, механизм, учетная информация, экономическая эффективность.

Tkachenko A.S. IMPROVEMENT OF ACCOUNTING ACCOUNTING AS A METHOD OF ECONOMIC REHABILITATION OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

The article is devoted to the study of the improvement of accounting as a method of economic recovery of agricultural enterprises. The tasks of economic rehabilitation of agricultural enterprises are disclosed. The economic efficiency of introducing automated accounting systems for agricultural enterprises is calculated.

Keywords: agricultural enterprises, economic recovery, accounting, improvement, mechanism, accounting information, economic efficiency.

Постановка проблеми. У сучасних кризових умовах, що склалися як в економіці країни, так і безпосередньо в діяльності сільськогосподарських підприємств, багато підприємств стало «маргінальними» або ж взагалі перестали існувати. «Маргінальне сільськогосподарське підприємство» – це суб'єкт господарювання, який у результаті фінансово-господарської діяльності за декілька звітних періодів отримував збитки і в результаті цього опинився на межі банкрутства та потребує проведення заходів з економічного оздоровлення.

Перед керівниками сільськогосподарських підприємств постає необхідність оцінки ризиків, прогнозування і створення ефективної системи управління. Синтетична й аналітична інформація про стан і надходження матеріальних, трудових ресурсів, про результативність інвестиційної та кредитної політики, про витрати та ефективність виробництва дає змогу управляти фінансово-господарською діяльністю сільськогосподарських підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження та удосконалення бухгалтерського обліку зробили П. Атамас, Ф. Бутинець, С. Голов, М. Дем'яненко, В. Жук М. Огійчук, В. Плаксієнко, Я. Савченко, В. Сопко, Л. Сук, Н. Ткаченко, В. Усач, Г. Чумаченко та інші.

У науковій літературі проблематика методів економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств відіграє важливу роль. Дослідженню цього питання приділили увагу багато як українських, так і зарубіжних вчених-економістів, таких як В. Амбросов, І. Бланк, А Бричко, І. Кошкалда, Н. Куряча, Д. Палій, О. Терещенко, А. Череп, А. Чупіс та інші.

Віддаючи належне науковим напрацюванням вітчизняних та зарубіжних учених, слід відзначити, що питання удосконалення бухгалтерського обліку як методу економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств потребують подальшого наукового дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є оцінка методу економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств, а саме удосконалення бухгалтерського обліку та ефективність його впровадження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основною метою економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств в Україні є збереження більшості сільськогосподарських підприємств [1; 2].

Досягнення мети економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств реалізується через вирішення відповідних завдань (рис. 1).

Розроблення заходів, необхідних для покращення економічної стійкості сільськогосподарських підприємств, залежить від таких складників, як:

– виробничий – контроль за підвищенням ефективності виробництва й ресурсним забезпеченням;

– маркетинговий – досягнення найшвидшого просування товарів на шляху від виробника до кінцевого споживача;

– управлінський – вдосконалення фінансового обліку; впровадження управлінського обліку;

– кадровий – створення служби контролінгу;

– інвестиційний – пошук інвесторів [4].

Для успішного економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств потрібні передусім достатній обсяг фінансування (інвестиції) і досвідчений менеджмент.

Інвестиції необхідні для ремонту, часткового оновлення виробничої бази підприємства і придбання обігових коштів з метою здійснення поточ-

Рис. 1. Завдання економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств

Джерело: сформовано автором на основі [6, 7, 8]

ної діяльності. Досвідчений менеджмент необхідний для оцінки економічного стану сільськогосподарського підприємства, оптимального вибору стратегії його розвитку і форми інвестування. З огляду на вищенаведене у статті пропонується удосконалення механізму економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств за рахунок використання сукупності дієвих форм і методів для проведення економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств (рис. 2).

Одним із напрямів удосконалення бухгалтерського обліку на сільськогосподарських підприємствах є його автоматизація, яка ґрунтується на комплексному використанні електронно-обчислювальних машин (ЕОМ), які забезпечують автоматизований процес збирання, реєстрації й опрацювання облікової інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень, при цьому зведені документи, облікові регістри і форми звітності складаються на ЕОМ у вигляді таблиць. Порядок опрацювання первинної документації на ЕОМ повинен визначатися відповідною бухгалтерською програмою, яка керує цим процесом. Дані первинних документів повинні накопичуватися в запам'ятовуючому пристрої ЕОМ та роздруковуватися в кінці робочого дня з підписами відповідних посадових осіб. В ЕОМ повинні вводитися також початкові залишки на рахунках, планові і нормативні дані, необхідні для податкового обліку та контролю. Систематизація введеної інформації здійснюється автоматично: досить увести перемінну інформацію один раз, тобто вказати код інформації і торбу, як машина за її номером вибирає з класифікатора рахунків, що дебетуються і кредитуються. Первинна інформація за господарськими операціями вводиться в комп'ютерну систему програмістом або самим бухгалтером, який здійснює візуальний і машинний контроль, веде діалог, виправляє помилки, опрацьовує за допомогою комп'ютера інформацію, за допомогою друкуючого пристрою отримує відповідні машинограми (документів, регістрів синтетичного й аналітичного обліку, оборотних і сальдових відомостей та інших форм звітності).

Документи, створені машинним способом, для надання їм юридичної сили повинні відповідати вимогам стандартів і бути закодовані відповідно до затвердженої системи кодифікації. Підписи осіб, відповідальних за достовірність інформації, повинні виконуватися у вигляді пароля або іншим способом автоматизації, що дає змогу однозначно ідентифікувати особу, що відобразила господарську операцію, й унеможливити користування чужими кодами.

Отже, система обліку, яка ґрунтується на використанні сучасної обчислювальної техніки, є особливою формою бухгалтерського обліку, що відповідає сучасним вимогам управління і забезпечує:

1) суміщення документації і реєстрації облікової інформації, зниження трудомісткості обліку з одночасним підвищенням достовірності й оперативності інформації;

2) інтеграцію усіх видів господарського обліку: оперативного, податкового, статистичного та бухгалтерського;

3) своєчасне надання інформації, необхідної для прийняття економічно обґрунтованих управлінських рішень і контролю.

Схематично впровадження АРМ-бухгалтера в господарську діяльність сільськогосподарських підприємств наведено на рисунку 3.

Розглянемо розроблення економічної оцінки і впровадження автоматизованої підсистеми. Представимо у вигляді таблиці значення капітальних витрат на впровадження АРМ (табл. 1).

Таблиця 1

Капітальні витрати на впровадження АРМ-бухгалтера

Витрати	Вартість, грн.
На програмне забезпечення	1519,40
На пристрій безперебійного живлення	290,00
На багатофункціональний пристрій	730,00
На комплект мережевого обладнання	810,00
На робочу станцію	5290,00
На комп'ютерні меблі	690,00
Разом	9329,40

Джерело: власні розрахунки автора

Таким чином, загальні капітальні витрати становлять 9329,4 грн. Автоматизовані форми обліку значно ефективніші, ніж ручні. З огляду на зазначені переваги автоматизованої програми можна порадити сіль-

ськогосподарським підприємствам якомога швидше розпочати автоматизацію як окремих ділянок обліку, так і господарства загалом. Це значно зменшить витрати підприємства на обробку облікової інформації. Розрахуємо витрати на канцелярські приладдя в сільськогосподарських підприємствах (табл. 2).

В середньому на сільськогосподарських підприємствах працює 3 бухгалтери, отже, річні витрати на канцелярські товари становлять:

$$\text{В канц.} = 4 * 360,70 = 1082,1 \text{ (грн)}.$$

Таким чином, витрати на канцелярські товари в сільськогосподарських підприємствах на один рік становлять 1082,1 грн. Проведемо аналіз економічної ефективності наявної та запропонованої технології обробки інформації для сільськогосподарських підприємств (табл. 3).

Таким чином, із запропонованою технологією обробки інформації досягається пряма економія за рахунок зниження поточних витрат на забезпечення роботи відділу (формула 1).

$$E_p = E_{icн} - E_{зап}, \quad (1)$$

де E_p – річна економія, отримана за рахунок удосконалення управління під час використання інформації в умовах автоматизації бухгалтерського обліку;

$E_{icн}$ – наявна технологія обробки інформації;

$E_{зап}$ – запропонована технологія обробки інформації.

Таблиця 2

Перелік канцелярських товарів на робочому місці майстра з наявною технологією обробки інформації

Найменування	Вартість, грн.
Калькулятор настільний	76,00
Бланки	19,80
Папір для нотаток	4,20
Настільний канцелярський набір	30,20
Щоденник для записів	9,10
Загальні зошити для розрахунків	12,40
Кулькові ручки	44,15
Маркер	7,00
Скотч	6,50
Папки та файли	36,00
Коректор	6,80
Клей	7,20
Степлер	10,70
Лампа настільна	90,65
Всього	360,70

Джерело: власні розрахунки автора

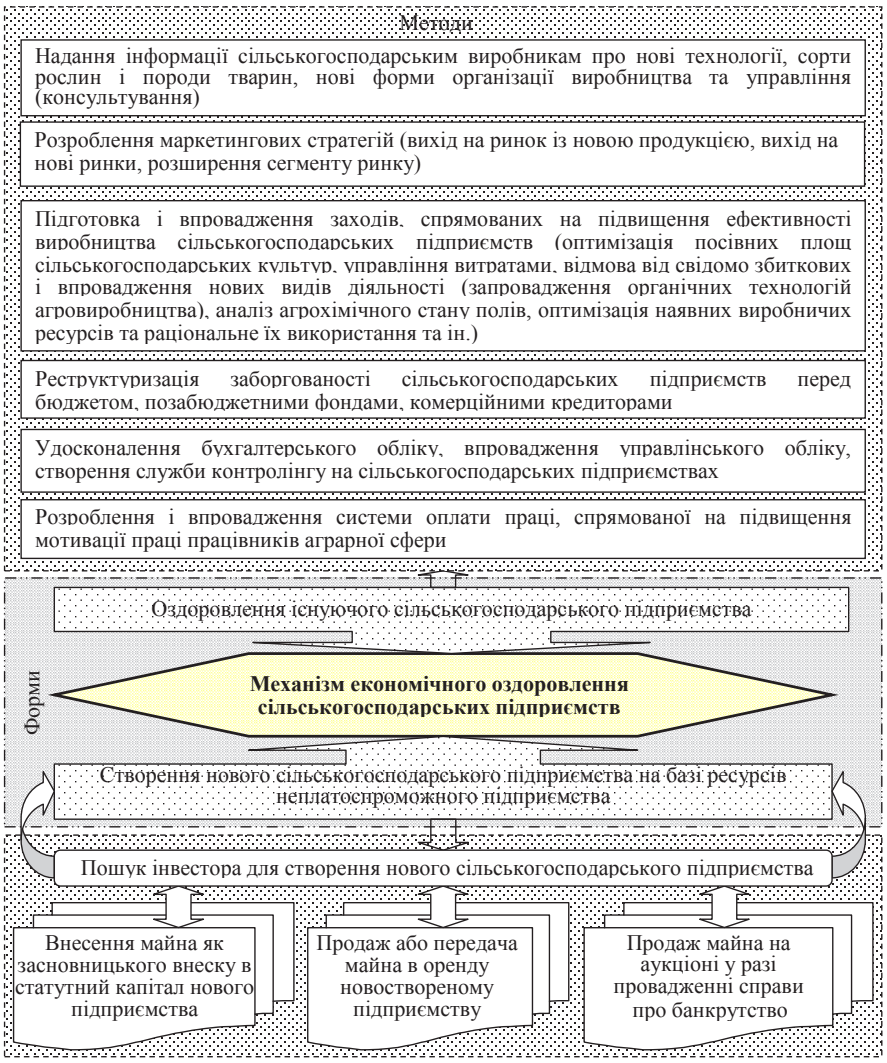

Рис. 2. Механізм економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств

Джерело: удосконалено автором на основі [3, 5, 9]

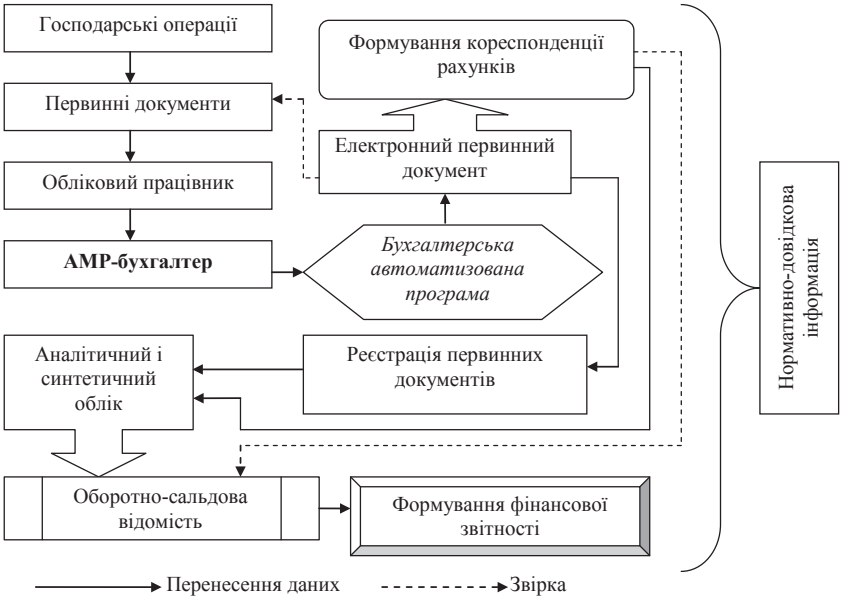

Рис. 3. Схема обробки облікової інформації з АРМ-бухгалтером

Джерело: розроблено автором

Таблиця 3

Порівняльна економічна ефективність наявної та запропонованої технології обробки інформації

Запропонована технологія	Наявна технологія
Поточні витрати на забезпечення роботи відділу, грн.	
Капітальні витрати на впровадження АРМ	Канцелярські витрати з наявною технологією обробки інформації
9329,4	1082,1
Витрати на витратні матеріали	
97,20	2143,5
Фонд оплати праці	
38 400,0	115 200
Нарахування на ФОП	
8448,0	25 344
Витрати на електроенергію	
337,28	-
Річні амортизаційні відрахування	
4445,53	-
Загальні експлуатаційні витрати	
61 057,41	143 769,6

Джерело: власні розрахунки автора

$$E_р = 143769,6 - 61057,41 = 82712,19 \text{ (грн)}.$$

Строк окупності витрат визначається за формулою 2:

$$C_{ок} = \frac{K_p}{E_p}, \qquad (2)$$

де $C_{ок}$ – строк окупності одноразових витрат;

K_p – витрати на розроблення та впровадження проекту.

$$C_{ок} = \frac{82712,19}{61057,41} = 1,4 \text{ (18 місяців)}.$$

Отже, впровадження автоматизованої підсистеми є ефективним, про це свідчать такі дані: $C_{ок}$ = 18 місяців за терміну експлуатації 10 років, а річна економія становить 82 172,19 грн.

Висновки з проведеного дослідження. Економічне оздоровлення спрямоване на виведення сільськогосподарських підприємств із кризи (неплатоспроможності, ймовірності банкрутства тощо). Отже, одним із методів та завдань економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств є удосконалення бухгалтерського обліку. Одним із напрямів удосконалення бухгалтерського обліку на сільськогосподарських підприємствах є його автоматизація. Річна економія від упровадження автоматизованих бухгалтерських програм у господарську діяльність сільськогосподарських підприємств становить 82 172 тис. грн., а строк окупності – один рік і вісім місяців.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Кошкалда І.В. Управління прибутком сільськогосподарських підприємств / І.В. Кошкалда / Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. – Х.: ХНТУСГ. – 2015. – Вип. 161. – С. 12-21.
2. Куряча Н.В. Сучасний стан підприємницької діяльності та можливості економічного оздоровлення підприємств / Куряча Н.В. // Інноваційна діяльність та економічна безпека підприємств: колективна монографія / за заг. ред. Л.М. Савчук. – Дніпро: Пороги. – 2017. – С. 236-242.
3. Ткаченко О.С. Механізм економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств / О.С. Ткаченко // Науковий вісник Ужгородського національного університету, Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». – Випуск 8/2016 – Ужгород. – 2016. – С. 98-101.
4. Ткаченко О.С. Формування механізму економічного оздоровлення сільськогосподарських підприємств: дис. канд. економ. наук: 08.00.04 / Ткаченко Олександр Сергійович; М-во освіти і науки України, Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет, наук. кер. Плаксієнко В.Я. – Дніпро. – 2017. – 198 с.
5. Файншмидт Е. Зарубежные методы финансового оздоровления предприятий / Е. Файншмидт // Имущественные отношения в Российской Федерации. – 2004. – № 4. – С. 59-76.
6. Фінанси підприємств: підручник / [А.М. Поддєрьогін та ін.]; кер. авт. кол. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін; Київ. нац. екон. ун-т. – 7-ме вид., без змін. – К.: КНЕУ. – 2008. – 552 с.
7. Шаблиста Л. Механізми подолання збитковості підприємств і забезпечення їх фінансової стійкості / Л. Шаблиста // Економіка України. – 2009. – № 6. – С. 53-64.
8. Шолудько О.В. Основні підходи до фінансового оздоровлення сільськогосподарських підприємств / О.В. Шолудько, О.В. Грицина // Економічні науки. – 2013. – Вип. 10(4). – С. 425-432.
9. Яхъяев М.И. Финансы АПК: механизмы оздоровления / М.И. Яхъяев, науч. ред. В.С. Балабанов. – Москва: Экономика. – 1998. – 199 с.